

5

વાવણીનો સમય :

કોદરા પાકની વાવણી ૧૫ મી જુન થી ૧૫ જુલાઈ સુધી કરવી હિતાવાહ છે.

બિયારણનો દર :

કોદરાના બીજ ઉત્પાદન પ્લોટમાં વધુ ઉત્પાદન મેળવવા માટે એકમ વિસ્તારમાં છોડ સપ્રમાણ પૂરતી સંખ્યામાં જાળવવી ખુબ જ જરૂરી છે. કોદરામાં બિયારણ ૧૦ કિ.ગ્રા. પ્રતિ હેક્ટરની જરૂરીયાત રહે છે.

ખાતર વ્યવસ્થાપન :

વાવણી કરતાં પહેલા ૧૦ થી ૧૫ દિવસે ૮ થી ૧૦ ટન પ્રતિ હેક્ટર સારું કોહવાયેલું છાણિયું ખાતર અને પાયાના ખાતર તરીકે ૨૦ કિ.ગ્રા. નાઈટ્રોજન પ્રતિ હેક્ટર અને ૨૦ કિ.ગ્રા. ફોસ્ફરસ પ્રતિ હેક્ટર અને ૩૦ દિવસ બાદ પૂર્તિ ખાતર તરીકે ૨૦ કિ.ગ્રા નાઈટ્રોજન પ્રતિ હેક્ટરે આપવાની ભલામણ છે.

પિયત વ્યવસ્થાપન :

કોદરાના પાકને ચોમાસું ઋતુમાં સામાન્ય રીતે કોઈ પિયતની જરૂર પડતી નથી. તે મોટાભાગે વરસાદ આધારિત પાક તરીકે ઉગાડવામાં આવે છે. જો વરસાદ લાંબા સમય સુધી બંધ રહે તો પિયતની જરૂર પડે ફૂલ અવસ્થાએ હળવું પિયત આપવું.

6

નીંદણ નિયંત્રણ :

કોદરાના પાકની વાવણી બાદ ૪૫ દિવસ સુધી નીંદણ મુક્ત રાખવો અને ૨ થી ૩ વખત હાથથી નિંદામણ કરવું.

કાપણી અને સંગ્રહ::

કોદરાનો પાક ૧૦૫ થી ૧૧૫ દિવસ સુધીમાં પાકી જાય છે. જેની કાપણી કરીને ખળામાં સુકવી બળદથી પગર કરી દાણા છૂટા પાડવા. ત્યારબાદ દાણાને સાફસૂક કરી અનાજ ભરવાની કોઠીમાં સંગ્રહ કરવો.

ઉત્પાદન :

કોદરાના પાકમાં દાણાનું સરેરાશ ઉત્પાદન હેક્ટરે ૧૫૦૦ થી ૨૫૦૦ કિલો સુધારેલ ખેતી પદ્ધતિમાં મળે છે.

1

કોદરા ની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ

મિલેટસનું
આંતરરાષ્ટ્રીય વર્ષ
૨૦૨૩

કોદરા
(કોડો મિલેટ)

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર
મંગલભારતી

મુ.પો.ગોલાગામડી,તા.સંખેડા,
જિ.છોટાઉદેપુર
મો.૮૧૪૧૧૫૦૫૦૦

2

કોદરા એ અત્યંત દુષ્કાળ પ્રતિરોધક પાક છે. તે તમામ ખાદ્ય અનાજમાંથી સૌથી બરછટ છે. કોદરા એક શિંગડા બીજ કોટ સાથે આવરી લેવામાં આવે છે જે રાંધતા પહેલા દૂર કરવું જોઈએ. અપરિપક્વ અને મોલ્ડેડ અનાજ ઝેરી હોવાનું માનવામાં આવે છે. કોડો અનાજ સરળતાથી સાચવવામાં આવે છે અને એક સારા દુષ્કાળ અનામત તરીકે સાબિત થાય છે. ડાયાબિટીસના રોગથી પીડિત દર્દીઓને ચોખાના વિકલ્પ તરીકે કોદરાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. કોદરામાં ૮.૩ ટકા પ્રોટીન, ૧.૪ ટકા ચરબી, ૬૫.૬ ટકા કાર્બોહાઇડ્રેટ અને ૨.૯ ટકા રાખ હોય છે. કોદરાનું ઘાસ ગુણવત્તામાં ખૂબ જ નબળું છે અને ઘોડાઓ માટે હાનિકારક છે.

કોદરાની ખેતી ગુજરાતના પૂર્વ જિલ્લામાં થાય છે. તે મોટાભાગે ખરીફમાં કઠોળ સાથે મિશ્ર પાક તરીકે ઉગાડવામાં આવે છે. ભારતમાં આંધ્રપ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક, તમિલનાડુ, ઉત્તરપ્રદેશ રાજ્યોમાં ઉગાડવામાં આવે છે.

જમીન અને આબોહવા:

જમીન ઢાળવાળી, પથરાળ અને હલકા પ્રતવાળી તેમજ ગરમ અને ભેજવાળી

3

આબોહવામાં આ પાક સારો થાય છે. અત્યંત દુષ્કાળ કે જ્યાં વરસાદ ઓછો અને અનિયમિત હોય તેવા વિસ્તારોમાં ઉગાડી શકાય છે.

જમીનની તૈયારી :

અગાઉના પાકની કાપણી થઈ ગયા બાદ, જમીનને હળ અથવા ટ્રેક્ટર/કલ્ટીવેટરથી આડી ઊભી ખેડ કરી, કરબ મારી નિંદામણના જડિયા વીણી વાવેતર માટે જમીન તૈયાર કરવી.

ગુજરાત રાજ્યમાં વાવેતર માટે ભલામણ કરાયેલ કોદરાની જાતો

અ.નં.	જાત	ભલામણ વર્ષ	પાકવાના દિવસો	સરેરાશ ઉત્પાદન કિ.ગ્રા./હેક્ટર
૧	ગુજરાત કોદરા-૧ (રાજ્ય કક્ષા)	૧૯૭૬	૧૧૦-૧૧૫	૧૨૦૦-૧૫૦૦
૨	ગુજરાત કોદરા-૨ (રાજ્ય કક્ષા)	૧૯૯૩	૧૦૦-૧૦૫	૧૬૦૦-૧૮૦૦

4

અ.નં.	જાત	ભલામણ વર્ષ	પાકવાના દિવસો	સરેરાશ ઉત્પાદન કિ.ગ્રા./હેક્ટર
૩	ગુજરાત આણંદ કોદરા-૩	૨૦૧૬	૧૦૦-૧૦૫	૨૦૦૦-૨૪૦૦
૪	ગુજરાત કોદરા ૪ (જીકે ૪: દાહોદ કોદરા ૪)	૨૦૨૦	૧૦૦-૧૧૫	૨૫૦૦-૨૭૦૦

બીજ માવજત :

જમીનજન્ય અને બીજજન્ય રોગથી રક્ષણ મેળવવા માટે ફૂગનાશક દવા જેવી કે થાયરમ અથવા કાર્બેન્ડાઝીમ પૈકી કોઈ પણ એક ફૂગનાશક દવા ૧ કિલોગ્રામ બીજ દીઠ ૩ ગ્રામ તેમજ એઝોસ્પાઈરીલમ જૈવિક ખાતર ૩ ગ્રામ ૧ કિલોગ્રામ બીજ પ્રમાણે પટ આપવો.

વાવણીનું અંતર અને પદ્ધતિ :

કોદરા પાકને બે ચાસ વચ્ચે ૨૨.૫ સે.મી. અને બે છોડ વચ્ચે ૭.૫ સે.મી.ના અંતરે ઓરણથી વાવેતર કરવું.